

Το μέλλον των βιβλιοθηκών – πέντε απόψεις

Τι μορφή θα έχει η βιβλιοθήκη του μέλλοντος; Πέντε ειδικοί περιγράφουν τη δουλειά τους, τα καθήκοντα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν.

«Δύο πράγματα μπορεί να συμβούν: Ή η βιβλιοθήκη θα είναι ένας πραγματικός και εικονικός δημοκρατικός χώρος, που θα επιτρέπει την απρόσκοπτη πρόσβαση σε μέσα και πληροφορίες, είτε αυτές διατίθενται στη «φυσική» τους μορφή είτε προσφέρονται για να τις κατεβάσει ο αναγνώστης, με αδειοδότηση ή σε ψηφιακό περιβάλλον υπολογιστικού νέφους (clouds). Στην περίπτωση αυτή, ο πραγματικός χώρος προσφέρει το πλεονέκτημα ενός περιβάλλοντος όπου μπορεί κανείς να περάσει ευχάριστα την ώρα του, όπου του παρέχονται δυνατότητες μάθησης ανεξάρτητα από θεσμούς, όπου οι άνθρωποι μπορούν να συναντιούνται και να αισθάνονται άνετα. Όσον αφορά την ψηφιακή βιβλιοθήκη παίζει για τον πελάτη τον ίδιο αναντικατάστατο ρόλο του κέντρου πληροφοριών είτε αυτός βρίσκεται σπίτι του είτε οπουδήποτε αλλού.

Ή: Ο κόσμος θα διαιρεθεί σ' εκείνους που θα έχουν την οικονομική δυνατότητα να αποκτήσουν κάθε πληροφορία και κάθε πρόσβαση που επιθυμούν, και σ' εκείνους που θα πρέπει να αρκούνται σε μια μουσειακή συλλογή «φυσικών» έργων.

Προσωπικά είμαι της άποψης και εύχομαι η πρώτη εκδοχή να μας κρατήσει μακριά από μια κοινωνική ψηφιακή διχοτόμηση. Ζήτη η βιβλιοθήκη!»

Klaus-Peter Böttger, Διευθυντής της Δημοτικής Βιβλιοθήκης της Έσσης και Πρόεδρος του European Bureau of Library, Information and Documentation (EBLIDA).

Οι βιβλιοθήκες ως σημείο επαφής

«Η βιβλιοθήκη θα είναι ο χώρος που θα λειτουργεί ως σημείο επαφής μεταξύ του πραγματικού κόσμου –των ανθρώπων με τις μαθησιακές, πληροφοριακές και ψυχαγωγικές ανάγκες τους– και του ψηφιακού κόσμου. Διαφορετικά, ποιος άλλος θεσμός θα μπορούσε να προσφέρει, για παράδειγμα, τις απεριόριστες δυνατότητες της Γερμανικής Ψηφιακής Βιβλιοθήκης ή της Europa στα άτομα που αναζητούν μια πληροφορία; Για αυτό χρειάζονται πραγματικοί χώροι και, κυρίως, καλά καταρτισμένοι βιβλιοθηκάριοι.»

Εγώ φαντάζομαι βιβλιοθήκες με άψογα διαμορφωμένους χώρους, που να ανταποκρίνονται σε ποικίλες ανάγκες: Να μπορεί κανείς να έχει ησυχία, να ακούσει μουσική, να δει ταινίες, να ξεφυλλίσει έντυπα μέσα, να εξερευνήσει τους εικονικούς χώρους των media, να συναντήσει άλλους ανθρώπους και να ανταλλάξει μαζί τους απόψεις, να παρακολουθήσει εκδηλώσεις και σεμινάρια. Η βιβλιοθήκη του μέλλοντος θα είναι ο χώρος που θα εμπνέει τους ανθρώπους να μάθουν και να αποκτήσουν γνώσεις μέσα σε περιβάλλοντα διαφορετικών μέσων.»

Monika Ziller, Διευθύντρια της Δημοτικής Βιβλιοθήκης του Heilbronn και πρώην Πρόεδρος της Γερμανικής Ένωσης Βιβλιοθηκών (dbv).

Οι βιβλιοθήκες ως χώροι του Public Learning

«Η βιβλιοθήκη, ως εξωσχολικός χώρος, θα είναι γεμάτη ανθρώπους που χρειάζονται έναν δημόσιο χώρο, ο οποίος θα τους δίνει ερεθίσματα ώστε να ξεδιπλώσουν τη δημιουργικότητά τους και να επικοινωνήσουν μεταξύ τους. Θα είναι ένα χώρος επικοινωνίας και *Public Learning*, όπου θα μπορούν να συναντιούνται και ομάδες, να συσπειρώνονται και να οργανώνονται. Θα χρησιμοποιεί κανείς τα διατιθέμενα από τη βιβλιοθήκη μέσα και την πρόσβαση σε τράπεζες δεδομένων για την προσωπική του εξέλιξη.»

Ταυτοχρόνως, η βιβλιοθήκη θα συνεχίσει να αξιοποιεί όλο και περισσότερο τις ψηφιακές εφαρμογές. Αυτή τη στιγμή, για παράδειγμα, οι online προσφορές μεγάλων εφημερίδων γνωρίζουν έντονη εμπορευματοποίηση. Πολλά από αυτά που σήμερα προσφέρονται με ελεύθερη πρόσβαση, στο μέλλον θα διατίθενται με χρέωση. Οι βιβλιοθήκες πρέπει να συνεχίσουν –βλ. άρθρο 5 του γερμανικού Συντάγματος– να διαθέτουν πληροφορίες και σε ανθρώπους που διαφορετικά είτε δεν θέλουν είτε δεν μπορούν να διαθέσουν χρήματα για να τις αποκτήσουν.»

Barbara Lison, Διευθύντρια της Δημοτικής Βιβλιοθήκης της Βρέμης και Μέλος του Προεδρείου της International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA).

Βιβλιοθήκη σημαίνει ανοικτός χώρος και δικτύωση

«Η βιβλιοθήκη του μέλλοντος θα στεγάζεται σε ένα ωραίο κτίριο και ταυτόχρονα θα είναι αναπόσπαστο μέρος ψηφιακών δικτύων. Η ελκυστική αρχιτεκτονική καθιστά τη συμβολική ισχύ της βιβλιοθήκης ως χώρου κουλτούρας και επιστήμης, σκέψης, μάθησης και ψυχαγωγίας ορατή και αισθητή. Προσελκύει τους ανθρώπους – άλλους επειδή τους αρέσει ως τόπος συνάντησης γεμάτος ζωή, και άλλους επειδή αναζητούν την ησυχία και τη συγκέντρωση που προσφέρουν τα αναγνωστήρια.

Παράλληλα προς αυτά το ορατό κτίσμα, όμως, η βιβλιοθήκη του μέλλοντος χτίζει με τις έγκυρες, σταθερές, κατάλληλες προς δημοσίευση, αντικειμενικές πληροφορίες αλλά και τις υπηρεσίες της ένα πολιτισμικό δίκτυο στο Linked Open Data Cloud. Όπως οι δημοσιεύσεις, ως μέρος του Διαδικτύου, είναι σήμερα όλο και πιο συχνά δυναμικές, διαδραστικές και βρίσκονται σε μια διαδικασία διαρκούς αλλαγής, έτσι και η βιβλιοθήκη θα εκπροσωπεί τον ανοικτό χώρο, τη δικτύωση, τη διάδραση και την ευελιξία στα δίκτυα του μέλλοντος.»

Elisabeth Niggemann, Γενική Διευθύντρια της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γερμανίας.

Οι βιβλιοθήκες ως χώροι διάδρασης

«Στην επιστημονική βιβλιοθήκη του μέλλοντος το βιβλίο θα έχει απωλέσει το ρόλο του ως κυρίαρχου μέσου. Θα αντικατασταθεί είτε εξ ολοκλήρου είτε στο μεγαλύτερο μέρος του από ψηφιακές πηγές, οι οποίες δεν θα λειτουργούν πλέον κατ' αναλογία προς το βιβλίο, και έτσι θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην έρευνα με έναν πολύ διαφορετικό τρόπο. Η βιβλιοθήκη τότε δεν θα είναι πλέον ο χώρος όπου φυλάσσονται τεράστιες ποσότητες πληροφορίας. Οι ακαδημαϊκής κατάρτισης βιβλιοθηκάριοι θα πρέπει να καταπιαστούν με το περιεχόμενο των πηγών τους με μια εντελώς διαφορετική προσέγγιση απ' ό,τι ως τώρα. Θα πρέπει να επιτύχουν μια πολιτισμική μετάβαση από την αντιμετώπιση της ποσότητας πληροφορίας στην αντιμετώπιση του περιεχομένου της.

Αυτό ωστόσο δεν σημαίνει σε καμιά περίπτωση ότι το κτίριο της βιβλιοθήκης θα καταστεί περιττό. Γιατί ακόμη και αν η έρευνα βασίζεται όλο και περισσότερο σε ψηφιακές πηγές, οι άνθρωποι θα έχουν ανάγκη την επαφή με άλλους. Και η βιβλιοθήκη θα μπορούσε –ίσως με μια άλλη ονομασία– να παίξει έναν κυρίαρχο ρόλο ως τόπος συνάντησης, ως χώρος διάδρασης στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.»

Stefan Gradmann, Καθηγητής Βιβλιοθηκονομίας και Επιστήμης της Πληροφόρησης στο Humboldt-Universität zu Berlin και Πρόεδρος της Γερμανικής Εταιρείας για την Επιστήμη της Πληροφορίας και την Πρακτική Εφαρμογή της Πληροφορίας (DGI).

*Η Dagmar Giersberg
συγκέντρωσε τις δηλώσεις. Εργάζεται ως αρθρογράφος στη Βόννη.*

Μετάφραση: Πελαγία Τσινάρη

*Copyright: Goethe-Institut e. V., Internet-Redaktion
Μάιος 2013*